

Entegre Raporlama Derneği
Türkiye (ERTA) Yönetim Kurulu Başkanı
ve YTÜ CFGS Kurucu Direktörü

Prof. Dr. Güler Aras:

“Şirketler için başarının anahtarı;
sürdürülebilirlik, değer yaratma
odaklı stratejiler ve şeffaf paylaşım.”

Entegre Raporlama Derneği Türkiye (ERTA) Yönetim Kurulu Başkanı ve YTÜ CFGS Kurucu Direktörü Prof. Dr. Güler Aras COP29’da öne çıkan finansman konusunda, iklim değişikliğiyle mücadelede ve yeşil dönüşüm ve düşük karbonlu ekonomiye geçiş sürecinde, sadece taahhüt edilen rakamların yeterli olamayacağı, daha kapsamlı ve en önemlisi uygulanabilir bir finansman yapısının oluşturulması gerektiğini düşünüyor.

Öncelikle COP 29 ile ilgili genel değerlendirmenizi alabilir miyiz? İlerleme var mı, yoksa eleştirilecek çok mu konu var?

Azerbaycan’ın başkenti Bakü’de düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 29. Taraflar Konferansı (COP29), iklim deği-

şikliğiyle mücadelede önemli bir dönüm noktası oldu. Finansman konusunun zirvede ana odak haline gelmesi, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki farkların bir kez daha gün yüzüne çıkmasına neden oldu. Zirve, iki hafta devam eden zorlu müzakerelerin ardından, delegelerin yeni bir iklim finansman hedefi üzerinde anlaşmasıyla sona erdi.

Bu finansman modeli, gelişmiş ülkelerin iklim değişikliğiyle mücadeleye yıllık 300 milyar dolar finansman sağlama taahhüdü şeklinde tartışmalı bir karar olarak öne çıktı. Oysaki yapılan ön çalışma ve COP29’deki toplantılarda gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarının karşılanması için 2030 yılına kadar yıllık 1 trilyon dolar ve 2035 yılına kadar yıllık en az 1,3 trilyon dolar iklim finansmanına ihtiyaç duyulduğu belirtiliyor.

COP29’un çıktıkları iş dünyası açısından ise hem zorluklar hem de fırsatlar yaratıyor. Finansman mekanizmalarına erişim imkanının artması ve karbon piyasalarındaki düzenlemeler, şirketler için doğaldır ki yeni fırsat kapılarını aralıyor.

Bununla birlikte şirketler, karbon emisyon ticaret sistemleri ve zorunlu raporlamalar gibi konularda yeni düzenlemelere uyum sağlamak zorundalar. Ancak, bu süreci inovasyon ve teknolojiyi benimseyerek yönetmeleri ve dönüşmeleri gerektiği de açık. Dönüşüm, sadece çevresel sorumlulukla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda iş stratejilerine entegre edilmesi gereken bir alan olarak karşımıza çıkıyor. Zorunlu raporlama ve uyum sürecindeki güçlükler ise, işletmelerin daha çevik bir yaklaşımla izlemesini gerektiriyor.

COP29'un en önemli konusu belirttiğiniz gibi iklim finansmanı oldu. Kayıp ve Zarar Fonu'nun dağıtımına 2025'de başlanacak ve Dünya Bankası bu fonun yönetiminde ilk 4 yıl rol alacak. Türkiye, bu finansman konusunun neresinde?

Kayıp Zarar Fonu, şimdiye kadar ihmal edilmiş bir konunun nihayet kurum-sallaştırılması ve iklim değişikliğinin en yıkıcı etkilerine karşı kırılgan ülkelere finansal destek sağlamayı amaçlayan önemli bir mekanizma.

Türkiye bu fona dair talebini COP28'de güçlü şekilde dile getirildi. Türkiye'nin bu fonu talep etmesi, yalnızca iklim değişikliğine bağlı risklerle mücadele etmek için değil, aynı zamanda deprem gibi doğal afetlerin getirdiği kayıplara karşı da daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğunun bir göstergesi. COP28'de Çevre, Şehircilik, İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Türkiye'nin yaşadığı deprem felaketleri, doğal afetler ve uğradığı insani ve maddi kayıplar nedeniyle kırılgan ülke konumunda bulunduğunu, fona başvuruda bulunabilme kriterlerini sağladığını dile getirmişti. Ancak o dönemdeki tartışmalar; Türkiye'nin iklim adaletini savunan ülke konumunda bulunduğunu, dolayısıyla fonu destekleyici yani katkı sağlayan ülkeler arasında yer alması gerektiği, aynı zamanda yararlanıcı da olamayacağı yönünde şekillendi.

Şu çok açık ki Türkiye bulunduğu coğrafi konum nedeniyle iklim değişikliğine karşı kırılganlığını koruyor.

Unutulmaması gereken bir diğer nokta ise ülkemizin deprem kuşağında olması. Deprem olasılığının bu kadar yüksek olduğu bir ülkede bir de büyük şehirlerdeki yüksek orandaki riskli yapı stoğu kırılganlığımızı katlıyor.

Diğer yandan Türkiye'nin Yeşil Dönüşüm için ihtiyaç duyduğu kaynakların artması, bu dönüşümün uzun vadeli stratejilerle planlanması gerektiği anlamına geliyor. Bu noktada, Türkiye'nin hem iklim değişikliğiyle mücadele hem de sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında bir denge kurma çabası dikkat çekici. Ülkemizin 2053 yılına kadar net sıfır karbon hedefini gerçekleştirmeyi

amaçlayan "Uzun Vadeli İklim Stratejisi", özellikle yenilenebilir enerji kullanımını artırmayı hedefliyor. Bu strateji ise ülkenin kalkınma hedeflerine zarar vermeden, özellikle fosil yakıt kullanımının kademeli olarak azaltılması taahhüdünü de içeriyor. Türkiye'nin iklim değişikliği konusunda atacağı adımlar, özellikle net sıfır karbon hedefi ve yenilenebilir enerji stratejisi gibi hedeflerle bir arada değerlendirildiğinde, "Kayıp ve Zarar Fonu" gibi finansman mekanizmalarına erişim talebinin güçlendirilmesi daha da anlam kazanıyor.

COP29'daki stratejinin yanında ülkemizin 2026'daki COP31'e ev sahipliği yapma isteği, Türkiye'nin iklim alanındaki etkisini artırma ve daha aktif bir rol oynama isteğini de açıkça gösteriyor.

Türkiye, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un açıkladığı İklim Yol Haritası'yla 2053 Net Sıfır hedefi konuldu. Bu hedef, pek çok alanda emisyon azaltımını öngörüyor. Bunun iş dünyası için yansımaları ne olur?

Türkiye'nin 2053 yılına kadar "kalkınma önceliklerinden ödün vermeden" net sıfır hedefine ulaşma planını detaylandırılan "Uzun Dönemli İklim Stratejisi"nde, Türkiye'nin emisyonlarını artırmaya devam edeceği ve en geç 2038 itibarıyla azaltım sürecine geçeceği yeniden vurgulanıyor. İlave olarak, 2053 yılında ülkenin enerji talebinin bugüne kıyasla yaklaşık dört katına çıkacağı öngörüldükten, birincil enerjide yenilenebilir enerjinin payının yüzde 50'ye, nükleer enerjinin payının ise yüzde 30'a çıkarılması hedefleniyor. Ancak, bu dönüşüm sürecinin ne kadar büyük bir kaynak gerektireceği ve bu hedeflere ulaşmanın zorlukları da göz önünde bulundurulmalı.

AB Komisyonu'nun Temmuz 2021'de Paris İklim Anlaşması ile uyumlu olarak açıkladığı "55'e Uyum" (Fit For 55) paketi ile gündeme gelen "Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması (SKDM)" ihracatının yüzde 40.6'sını AB ülkelerine yapan Türkiye için önemli bir rekabet kısıtı potansiyeli taşıyor. Türkiye'nin AB ülkelerine yaptığı ihracatın büyük bir kısmı, karbon yoğun

endüstrilere dayanıyor. Benzer bir uygulamanın tüm G7 ülkelerine yaygınlaşması ile Türkiye'nin toplam ihracatının %60'ı için benzer bir rekabet kısıtından bahsetmek söz konusu olacak. Türkiye, AB'nin SKDM uygulamasının başlangıç versiyonundan 2026 itibarıyla en olumsuz etkilenecek Rusya ve Çin'in ardından üçüncü ülke konumunda.

İlk aşamada Türkiye'nin çimento, demir-çelik, alüminyum, gübre ve enerji ihracatında üretim süreci kaynaklı karbon salım tutarı dikkate alınarak, Avrupa Birliğindeki firmalar tarafından üretilen aynı ürünün tabii olduğu karbon fiyat mekanizmasına tabii tutulacak.

Efektif olarak bakıldığında, Türk firmaları SKDM ile bir tür karbon vergisi ödemek zorunda kalacak. Gerek AB pazarının Türkiye'nin ticaretindeki önemli yeri, gerekse SKDM benzeri uygulamaların yaygınlaşma olasılığı nedeniyle Türkiye'nin kendi karbon fiyatlandırma mekanizmasını oluşturması gerekecek. Bu mekanizma, Türk üreticilerini uluslararası düzeyde daha rekabetçi kılmak ve aynı zamanda yeşil dönüşüm için gerekli yatırımları yapmak açısından kritik. Dolayısıyla bütün bu gelişmeler Türkiye'deki şirketleri çok büyük oranda etkileyecek. Özellikle karbon yoğun sektörlerde yeşil enerji sistemlerini hayata geçirmek şirketler için büyük önem taşıyor. Bu noktada, ilave yatırım teşvikleri, vergi indirimleri, karbon fiyatlandırma gibi politikalarla şirketlerin yeşil dönüşüme daha kolay adapte olmalarının eş zamanlı olarak sağlanması gerekiyor.

Şirketlerin, kendileri ve ekosistemlerinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin de dönüşümü için gerekli stratejik planlamayı yaparak, düşük karbon emisyonlu üretime geçmek için tüm hazırlıklarını tamamlamaları gerekiyor.

Zamanlamanın da çok önemli olduğu bir dönemdeyiz; bu süreci daha fazla erteleme lüksümüz kalmadı. Türkiye'nin bu süreçte etkin bir şekilde yer alabilmesi için hızla harekete geçmesi, sürdürülebilir yatırımlara yönelmesi ve bu alanda yapılan global gelişmeleri dikkatle takip etmesi büyük önem taşıyor.

Artık iş dünyası için de yeni bir yol haritası var. Son yıllarda “üçüz dönüşüm” çok konuşuluyor. ‘Çevresel dönüşüm’, ‘teknolojik dönüşüm’ ve ‘toplumsal dönüşüm’ konusunda şirketlerin genel görünümü nedir size göre?

Üçüz dönüşüm, sürdürülebilir bir geleceği inşa etmenin temel taşlarını oluşturuyor. Ekonomik, çevresel ve toplumsal dönüşümün eş zamanlı olarak hayata geçirilmesi, sadece şirketler için değil, tüm toplumlar için kritik bir gereklilik. Bu dönüşümde şirketlerin özellikle Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) performanslarını artırması, somut ve ölçülebilir hedeflerle güçlü bir strateji geliştirmeleri, şirketlerin uzun vadeli başarıları için olmazsa olmaz bir unsur haline geliyor. Ancak her üç dönüşüm alanında da henüz yolun başında olan pek çok şirket var.

Şirketler, öncelikle kendi operasyonlarında, ardından tedarik zincirlerindeki işletmelerde ESG iyileştirmelerini hayata geçirmek zorunda.

Şirketlerin ESG stratejilerini güçlendirmeleri ve bu stratejilere somut, ölçülebilir hedefler eklemeleri, sadece çevresel etkilerini azaltmakla kalmayıp, aynı zamanda finansal anlamda da güçlü bir büyüme potansiyeli yaratıyor.

Üst yönetimin bu sürece liderlik etmesi ise, dönüşümün başarısını garantileyen bir faktör. Çünkü değişim ve sürdürülebilirlik, yalnızca operasyonel düzeyde değil, şirketin genel stratejisinin merkezine yerleştirildiğinde gerçek bir etki yaratabiliyor.

Teknolojik dönüşüm açısından baktığımızda, dijital altyapılar, bulut tabanlı çözümler ve yapay zeka ile üretim süreçlerinin optimizasyonu en çok öne çıkan konular. Ancak, bu dönüşümün de bazı zorlukları var: Yüksek teknoloji yatırımları, siber güvenlik riskleri ve konuya ilişkin kapasite eksiklikleri gibi faktörler, teknolojik dönüşüm sürecini yavaşlatabiliyor. Teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilen şirketler ise rekabet avantajı sağlama konusunda önemli bir adım atmış oluyor.

Genel anlamda, şirketlerin geleneksel iş yapış biçimlerini değiştirmeleri kolay bir şey mi, destek almaları gerekiyor mu?

Geleneksel iş yapış biçimlerinin değiştirilmesi ve entegre bir bakış açısının içselleştirilmesi, şirketlerin sürdürülebilir büyüme ve rekabet avantajı elde etmesi ve tüm iş süreçlerinin birbirine entegre edilerek verimli ve uyumlu bir şekilde yürütülmesi için çok önemli. Teknoloji sayesinde iş yapış şekillerindeki dönüşüm çok büyük fırsatlar sunuyor. Dijital dönüşüm, sadece operasyonel verimliliği artırmakla kalmayarak, yeni pazarlara açılmak ve rekabetçi avantaj sağlamak için de büyük bir fırsat. Bulut tabanlı çözümler, e-ticaret platformları, veri analitiği gibi teknolojiler elbette önemli, ancak, dijitalleşmeye geçişin sadece teknoloji yatırımları yapmakla bitmediği de unutulmamalı. Bu süreçte, kültürel değişim, mesleki eğitim ve dijital becerilerin geliştirilmesi, organizasyonel yapıların ve iş kültürünün de dönüştürülmesi kritik öneme sahip. Bu noktada liderlerin vizyoner bir yaklaşım benimsemesi de değişen dünyaya ayak uydurmak ve bu dönüşüm sürecinin başarısı için çok önemli. Yeni nesil liderler, şirketin mevcut stratejik yönünü de gözden geçirerek geleceğe yönelik bir dönüşüm planı ve yenilikçi iş modelleri geliştirmek üzere sürdürülebilir bir yol haritası oluşturabilecek yetkinlikte olmalı.

Siz bu süreçte nasıl bir rol üstleniyorsunuz? Entegre Raporlama Derneği'nin çalışma alanlarından söz eder misiniz?

ERTA'nın 70 değerli üyesi ve tüm paydaşları ile bu süreçte temel amacı entegre raporlama ve entegre düşünceye ilişkin ulusal ve uluslararası düzeyde farkındalığı artırmak, kurumların kapasitesini geliştirmek ve iyi uygulamaların paylaşılmasını sağlamak. Bu doğrultuda ulusal ve uluslararası düzeyde kamu, özel sektör, sivil toplum ve akademik kuruluşlar ile iş birliği içerisinde faaliyetlerimize artan bir etkiyle devam edeceğiz.

Öncelikli gündemimizde; Türkiye'nin yeşil dönüşüm yolculuğunu nitelikli projelerle desteklemek, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve sürdürülebilir finansmana erişimde düzenlemelere katkı sunmak, kurumsal sürdürülebilirlik ve

entegre raporlama süreçlerinde farkındalığı ve teknik kapasiteyi artırmak, zorunlu sürdürülebilirlik standartlarının raporlanmasına geçişte global paydaşlarımızla birlikte çalışabilirlik ve bağlantısallık konularında etkin çalışmalar yürütmek yer alıyor.

Kurumlarda ihtiyaca yönelik dönüşümü yaratmak ve gerekli kapasite ihtiyacını karşılamak amacıyla 2025 yılında eğitim ve farkındalık çalışmalarımızı da küresel gelişmeler doğrultusunda genişletiyoruz.

ERTA, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması Eğitimlerinde akredite edilen kuruluşlar arasında yer alıyor. Bu önemli sorumlulukla, “Türkiye Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Uzmanlığı” eğitimini alanında en yetkin uzmanlar ve akademisyen eğitimcilerle Türkiye’de ilk defa başlatan kuruluş olmaktan mutluluk duyuyoruz. KGK tarafından belirlenen zorunlu konu başlıklarını kapsayacak şekilde planlanan akredite eğitimlerimiz ve teknik çalıştaylarımız düzenli olarak devam edecek. Halihazırda var olan kaynak dokümanlarımıza ilave olarak Türkiye’deki işletmelerin ve kurumların sürdürülebilirlik performanslarını daha etkin şekilde yönetmelerine destek olmak üzere kılavuz niteliğinde rehber dokümanlar geliştirilmesine devam edeceğiz. Sürdürülebilirlik ve raporlama ekosistemine yönelik KOBİ’lerimizin geliştirilmesi ve desteklenmesi ise yine 2025 yılı öncelikli hedeflerimiz arasında yer alıyor. Tüm bu çabalarla yeşil dönüşüm ve düşük karbonlu ekonomiye geçiş için gerekli iş birliğini etkinleştirerek şirketlerin rekabet yetkinliklerini artırmaya ve yatırım ortamının iyileşmesini destekleyerek ekonominin sürdürülebilir gelişmesine katkı sağlamayı sürdüreceğiz.

Şirketlerin sürdürülebilir finans konusunu benimsemeleri önemli olmalı. Bunu biraz açabilir miyiz?

Artık hepimiz Avrupa Yeşil Mutabakatı (Green Deal) ile hız kazanan yeşil dönüşüm sürecinin, hem çevresel hem de ekonomik açıdan büyük bir dönüşüm

sürecini beraberinde getirdiğinin farkındayız. Bu süreçte sürdürülebilir finansman stratejilerinin geliştirilmesi, şirketler ve ülkeler için kritik bir öneme sahip. Sürdürülebilir finans piyasası, sürdürülebilir kalkınmaya yatırım için önemli bir sermaye kaynağı olmanın yanı sıra, aynı zamanda iş yapma zihniyeti ve yatırım stratejilerindeki değişimin en temel itici gücü. Küresel sürdürülebilir finans piyasasının değeri (sürdürülebilir fonlar, sürdürülebilir tahviller, karbon piyasası), yüksek enflasyon, yükselen faiz oranları, zayıf piyasa getirileri ve tümünü etkileyen resesyon riskinin de dahil olduğu çalkantılı ekonomik ortama rağmen 6 trilyon dolara ulaştı.

Türkiye'deki şirketler, yeşil dönüşüm süreciyle birlikte sürdürülebilir finansmana erişim konusunda hâlâ bir geçiş aşamasında

KOBİ'ler başta olmak üzere Türkiye'deki birçok şirket finansmana erişim ve gerekli kriterler hakkında yeterli bilgiye ve deneyime sahip değil. Şirketlerin sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için aldıkları kredilerin şeffaf bir şekilde raporlanması ve denetlenmesi ise artık finansmana erişimde çok daha büyük önem taşıyor. Ancak, son yıllarda bu alanda önemli gelişmeler yaşandığını da gözlemliyoruz. Türkiye'de artan bir çeşitlilikle yeşil ve sürdürülebilir borçlanma araçları piyasaya sunulmaya başladı. Türkiye'deki ilk yeşil tahvil ihraçları, bu alandaki önemli gelişmelerden biri. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası diğer finansal otoriteler ve düzenleyici kurumlar sürdürülebilir finansmanı desteklemek adına çeşitli teşvikler geliştirmeye ve yeşil kredilere dair yönergeler yayınlamaya başladı.

KOBİ'ler için yeşil finansman araçlarına erişimi kolaylaştıran programlar ve eğitimler giderek yaygınlaşıyor. Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yürütülen Responsible Programı kapsamında 2024 Yılı Yeşil Mutabakata Uyum Desteği, şirketlerin Avrupa Yeşil Mutabakata uyumunu ve finansmana erişimini sağlamak için ihtiyaç duyacağı danışmanlık hizmetlerine ulaşımını kolaylaştırıyor.

Entegre Raporlama şirketler için zorunlu mu?

Entegre rapor, bir kuruluşun içinde yer aldığı dış çevre bağlamında stratejisi, yönetimi, performansı ve gelecekte beklenenlerinin kısa, orta ve uzun vadede nasıl değer yarattığının kısa ve öz bir iletişimidir.

Entegre raporlama, şirketlerin stratejik hedeflerini, performanslarını ve değer yaratma süreçlerini tek bir rapor içinde bütünsel bir şekilde sunmalarına olanak tanır. Bu raporlama modeli, hem çevresel hem de finansal faktörleri dikkate alarak sürdürülebilirlik ve uzun vadeli değer yaratma odaklı bir yaklaşımı benimser. Entegre raporlama Türkiye'deki şirketler için halihazırda bir zorunluluk olmamakla birlikte gelecekte giderek daha önemli bir araç haline gelecek. Zira, Türkiye'de belirli şirketler için zorunlu olan Türkiye Sürdürülebilirlik Standartlarının çok yakın gelecekte tek bir rapor, yani entegre faaliyet raporu içerisinde

yayınlanacak olması bu konuda şirketlerin daha hızlı uyum sağlamasını bir anlamda zorunlu hale getirecektir.

Türkiye'de bugüne kadar 58 kurum tarafından 184 entegre rapor yayınlanmış olması, küresel/ulusal düzenlemeler ve raporlama standartlarında temel alınan "entegre düşünce" yaklaşımı ile bu alandaki farkındalığın arttığını ve şirketlerin sürdürülebilirlik ve değer yaratma stratejilerini paydaşlarıyla daha şeffaf bir şekilde paylaştığını gösteriyor.

Bu durum, küresel ve yerel düzenlemelerin de etkisiyle şirketlerin entegre raporlama yapma konusunda daha fazla sorumluluk hissetmeye başladığını ortaya koyuyor. Daha da ötesi bu raporlama uygulamalarını benimsemiş kurumlar için bugün global sürdürülebilirlik standartlarına uyumlu Türkiye Sürdürülebilirlik Standartlarının uygulaması çok daha kolay olacaktır.

Oaklins | INHERA CAPITAL
MEMBER FIRM

Lokal hem de global

Şirket satışı
Şirket satın alması
Ortaklıklar
Halka arz
Proje finansmanı
Finansal yeniden yapılandırma

Şirketinizi
özveri, tecrübe ve çevikliğimizle
bir sonraki aşamaya taşıyoruz.

Türkiye'de 20 yılda 8 milyar dolar büyüklükte 50+ işlem

Oaklins
Etkin, yaygın, köklü, lider M&A organizasyonu
850+ profesyonel, 45 ülke, sektör uzmanlıkları
Yerel kuvvetli kökler, küresel esnek erişim

T: 0-212-281 8160 | info@inhera.com | www.oaklins.com | www.inhera.com